

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – СОФИЯ

СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра "Икономика, индустриален инженеринг и мениджмънт"

Теоретични основи на разработване на планове на разположение на производствените звена на индустриалното предприятие

Дисциплина "Инженеринг II (Индустриален инженеринг)"

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

СЪДЪРЖАНИЕ:

- 1. Въведение
- 2. Същност и приложение на Методиката на Матер
- 3. Методическа последователност при прилагане на Методиката на Матер

IIPOEKT BG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

въведение:

- Значение на пространственото разположение на производствените звена и на работните места в индустриалното предприятие (ИП).
- Практическото решаване на проблема за изграждане на планове на разположение на корпусите и звената на ИП.

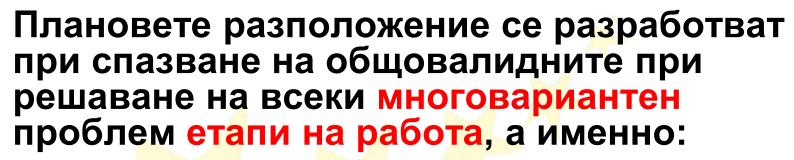

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

ВЪВЕДЕНИЕ:

- ан<mark>ализ н</mark>а пр<mark>обл</mark>ема;
- търсене на алтернативни решения;
- оценка и избор на решение.

"Систематично планиране на разположението (СПР)" (Systematic layout planning - SLP) - "Методика на Матер".

Европейски социален фонд

Същност и приложение на Методиката на Матер

- Същност на Методиката:
- <u>системен</u> и <u>високо организиран универсален</u> подход за постигане на оптимално разположение в ИП;
- организира целия процес по разработване на планове на разположение в една рационална система;
- основна идея, залегнала в методиката.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Същност и приложение на Методиката на Матер

• Приложение на Методиката на Матер:

- при проектиране на планове на разположение в новоизграждани ИП;

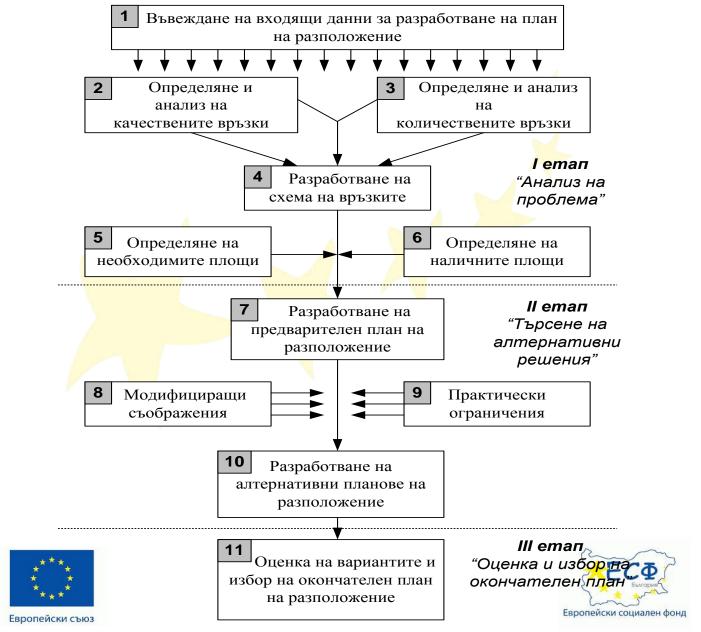
- при разработване на планове на разположение в съществуващи ИП.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

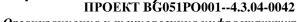

Блок № 1 "Набиране и систематизиране на входящите данни за разработвания план на разположение"

Данните се получават от:

Европейски съюз

- **резултати** от извършени предварителни проучвания (за нови ИП/ ПЗ);
- резултати от анализ на текущата производствената/операционна дейност (за пространствено усъвършенстване на съществуващи ИП/ПЗ).

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

- В процеса на анализ на данните се разработват, съобразно вида на плана на разположение, за който се прилага Методиката:
 - <u>организационно-технологични схеми</u> на производствения/операционния процес, описващи графично материалния поток/човекопотока в ИП;
 - <u>технологични схеми</u> на отделните частични процеси, осъществявани в отделните му ПЗ.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Основно изискване към събраните и анализирани данни в Блок № 1:

Трябва да позволят лесното установяването на *значимите* за изграждания план на разположение качествени и количествени връзки между разполаганите обекти.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

- Входящите данни съдържат изчерпателна информация за:
 - характерните особености на технологичните процеси на произвежданата продукция (извършваните услуги);
 - номенклатурата на произвежданата продукция (видове услуги) и обем производство на отделните номенклатурни видове;

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

- <u>брой и вид на разполаганите обекти</u> в изграждания план на разположение, съобразно утвърдената производствена или организационна структура на ИП или на отделен негов структурен елемент (корпус, цех, участък, линия, административна сграда и т.н.);

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

- **ФОП** и **принципи** за организиране на производствения (операционния) процес в пространството;
- ха<mark>рактерни <u>особености</u> и изисквания <u>при движение на материалните</u> <u>потоци</u> (човекопотоци);</mark>

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

- <u>спомагателни дейности</u>;
- нормативни актове и изисквания по техника на безопасност, санитарно-хигиенни, архитектурно-строителни, противопожарни норми и изисквания;
 - календарните план-графици и др.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Блок № 2 "Определяне и анализ на качествените връзки"

Качеств<mark>енит</mark>е връзки:

- са неиз<mark>мерими</mark> к<mark>олич</mark>ествено;
- опред<mark>елят</mark> се по <mark>е</mark>кспертен път;
- най-често отразяват:
 - изискванията и особеностите на производствения (операционния) процес;

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

- организационни условия и изисквания;
- съображения за контрол на процесите;
- изисквания за използване на определен вид транспортни средства;
- особености на терена на площадката или конструкцията на сградите;
- архитектурно-строителни, санитарно-хигиенни, противопожарни норми и изисквания и др.

• Анализът на качествените връзки и влиянието им върху взаимното разположение на обектите в проектирания план на разположение се документира в

"Матрица на качествените връзки на съседства"

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

"Матрица на качествените връзки на съседства"

- Какво представлява?
- Как се попълва?
 - Стандартни буквени кодове;
 - Цифрови кодове.

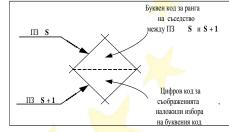

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Дата	Съставили	Подпис

Цифров код	Съображение
1	Използване на общо транспортно оборудване
2	Чести повреди
3	
4	Влошени санитарно - хигиенни условия
5	
6	Липсват специални съображения
7	Обособяване на обектите в обща зона
_	

Дата Съгласувал Подпис

5.ПЗ ".....

6. ПЗ ".....

7. ПЗ "......

Забележки:

Европейски социален фонд

Стандартни буквени кодове:

- И Изключително важно;
- М Много важно;
- В Важно;

Европейски съюз

- Н Не особено важно;
- Б Без значение;
- X Нежелателно;
- ХХ Недопустимо.

Буквен код	Наличието на непосредствено съседство е:	Представяне на буквения код с цвят
И	Изключително важно	Червен
M	Много важно	Оранжев (жълт)
В	Важно	Зелен
H	Не особено важно	Син
Б	Без значение	-
X	Нежелателно	Кафяв
XX	Недопустимо	Черен

ПРОЕКТ ВG051РО001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

•Блок № 3 "Определяне и анализ на количествените връзки"

Количествените връзки между звената в ИП се изразяват чрез стойностна оценка, напр.:

- чрез мощността на товарните потоци от суровини;
- чрез мощността на товарните потоци от материали;
- чрез мощността на товарните потоци от полуфабрикати;
- чрез мощността на човекопотоците и др.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Основно правило:

Колкото е по-голяма количествената оценка (силна количествената връзка) между обектите в изграждания план на разположение, толкова повече нараства необходимостта от непосредствено съседство между тях.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

За оценяване на влиянието на количествените връзки върху разположението на обектите се използват разгледаните вече БУКВЕНИ КОДОВЕ!

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

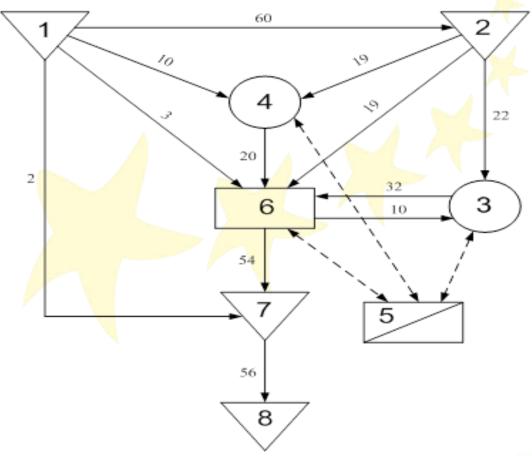

На фиг.1 е представена **примерна организа- ционно-технологична схема** на Производствен цех № X в ИП със следния състав на звената:

- 1 Площадка за получаване на материали
- 2 Склад за материали
- 3 Заваръчен участък
- 4 Пресов участък
- 5 Ремонтен участък
- 6 Монтажен участък
- 7 Склад за готова продукция
- 8 Експедиция

Европейски съюз

ПРОЕКТ ВG051РО001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

За получаване на БУКВЕНИТЕ КОДОВЕ (оценките за необходимостта от близко съседство между обектите) се извършва следната последователност от стъпки:

1) съставя се посочно ориентирана матрица за мощността на товарните потоци между разполаганите обекти;

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

- 2) съставя се посочно неориентирна матрица за мощността на товарните потоци между разполаганите обекти;
- 3) съставя се списък на двойките обекти, подредени по постепенно намаляване на интензивността на количествените връзки между тях. С цел онагледяване е препоръчително срещу двойките обекти в списъка да се нанесе в мащаб мощността на потока;

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

- 4) за присъждане на буквени кодове на двойките обекти от списъка се прилага следната установена от практиката процедура:
- от <u>1 до 5%</u> от всички двойки обекти (тези, които са в началото на списъка) се оценяват с код "И";
- от 2 до 10% от останалите двойки обекти (тези, които в списъка са след оценените с код "И") се оценява с код "М";

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

- от <u>5 до 15%</u> от останалите двойки обекти (тези, които в списъка са след оценените с код "М") се оценяват с код "В";
- всички останали двойки обекти (с изключение на двойките с нулева мощността) се оценяват с код "Н";

Европейски съюз

• двойките обекти, между които мощността на потока е нулева, се оценяват с код "Б".

Европейски социален фонд

Правило: Кодовете "Х" и "ХХ" не се използват при оценка на количествените връзки между разполаганите обектите!

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

5) с присъдените буквени кодове се попълва

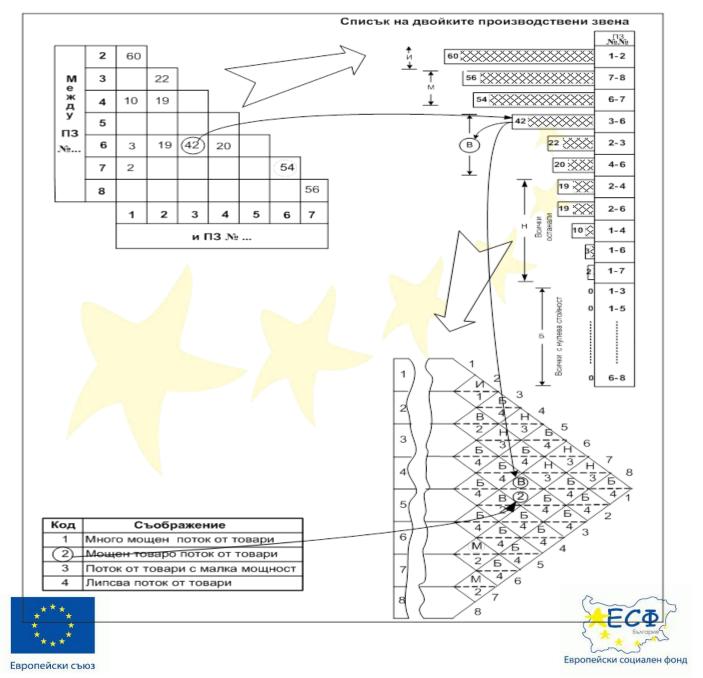
"Матрица на количествените връзки на съседства"

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

В "Матрица на количествените връзки на съседства" с цифров код се задава мощността на потока:

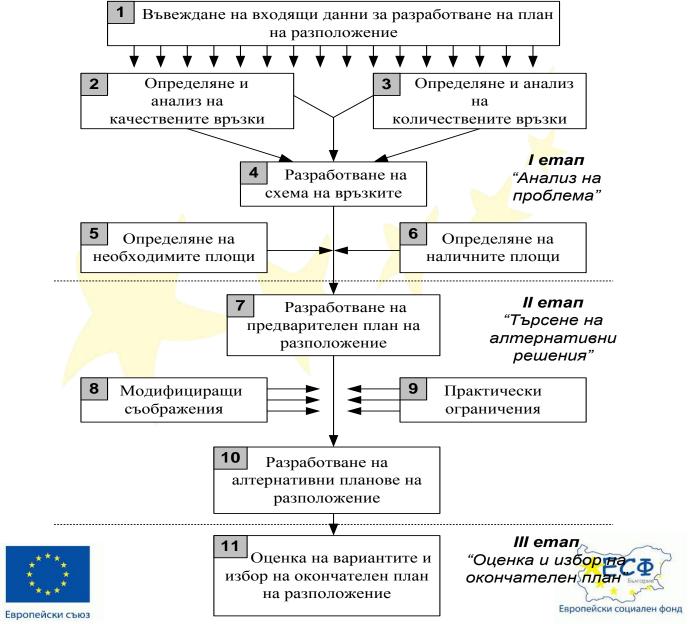
- 1 Много мощен поток от товари;
- 2 Мощен товаропоток от товари;
- 3 Поток от товари с малка мощност;
- 4 Липсва поток от товари.

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

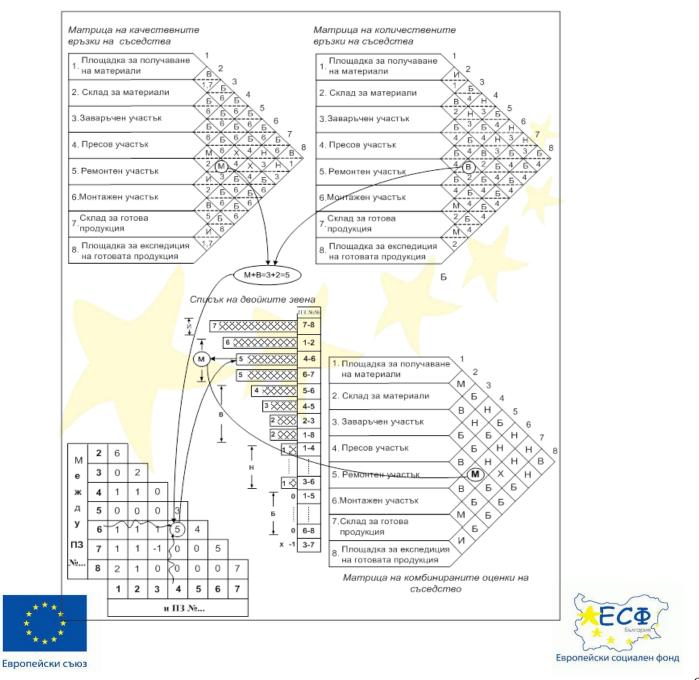

Таблица 1.2

Числени стойности на оценките за необходимостта от близко съседство

Буквен код	Наличието на непосредствено съседство е:	Числена стойност на буквения код			
И	Изключително важно	4			
M	Много важно	3			
В	Важно	2			
Н	Не особено важно	1			
Б	<mark>Без</mark> значение	0			
X	Нежелателно	-1			
XX	Недопустимо	-2, -3, -4 и т.н			

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

 Таблица 1.4.

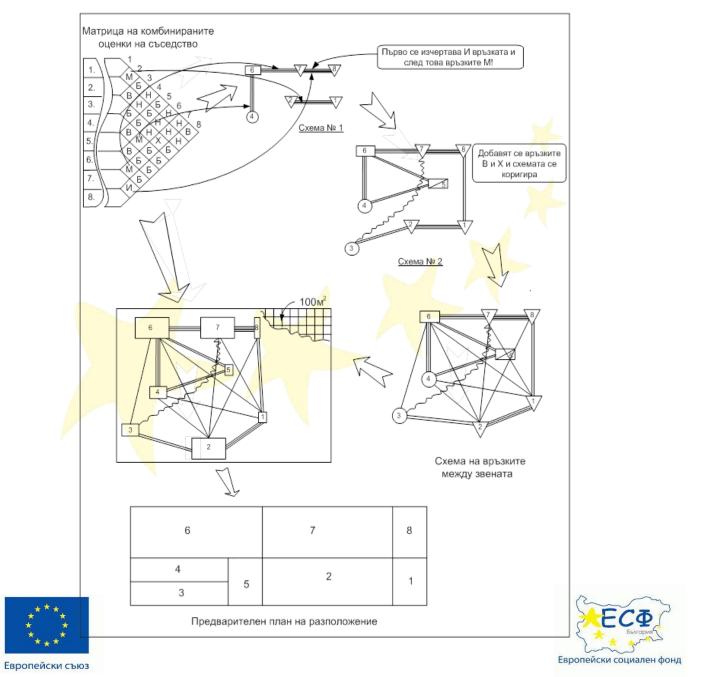
 Графични символи на връзките и приблизителната им дължина

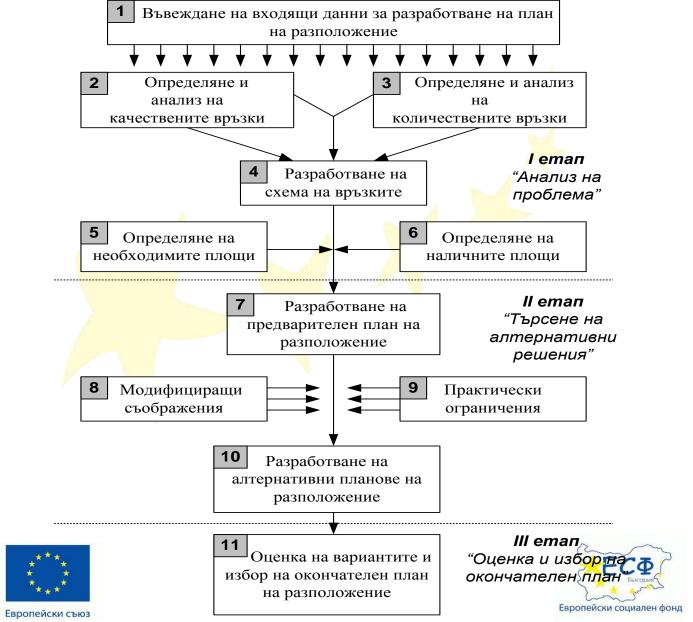
Връзки, оценени с буквен код	Графичен символ	Прибли <mark>зителна дължина в</mark> схемата на връзките (в условни <mark>е</mark> диници)
И		2
M		3
В		6
Н		8
Б	не	Произволна
X	лии Г	Голяма
xx	У или	Много голяма

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

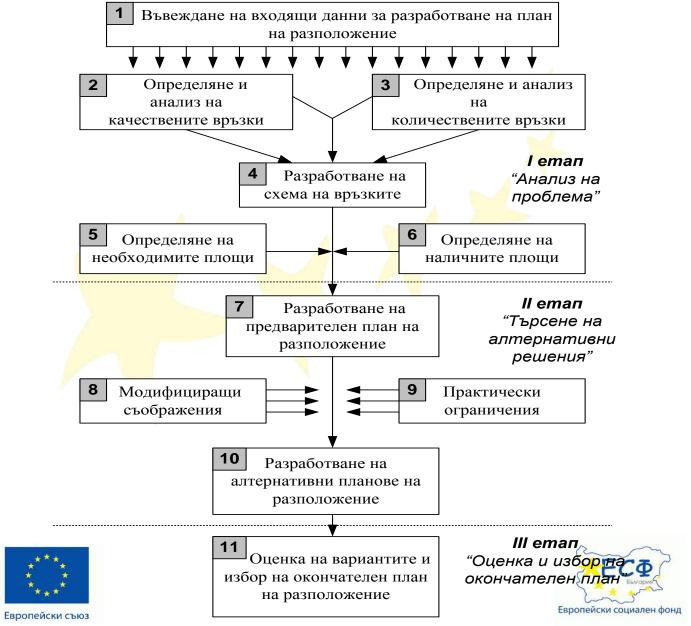
Блок №5 "Определяне на необходимите площи"

Определят се необходимите площи за всеки обект най-често по <u>укрупнени нормативи</u> в зависимост от:

- вида и количеството на произвежданата продукция;
- типа на производството и ФОП,
- габаритните размери на машините и съоръженията,
- спомагателните площи и др.

Блок №8 "Модифициращи съображения"

- В този блок се отчитат някои типични модифициращи съображения, които налагат промени в предварителния план на разположение и по този начин се формират алтернативните практически приложими варианти.
- Модифициращите съображения са свързани с:
- особености на приетите методи на обслужване (транспорт и складиране);
- условията за складиране и съхранение на материалите;
- изисквания към персонала;
- изисквания за разположението на главните алеи;
- спомагателни дейности (комунални услуги); процедури за контрол и др..
- На всяко модифициращо съображение се противопоставя набор от практически ограничения, които се разглеждат в Блок № 9. Това е един постоянен процес на компромиси, като целта е да се постигне найпрактичната комбинация от всички ограничения и съображения.

Блок №9 "Практически ограничения"

Типичните практически ограничения, които налагат промени в предварителния план на разположение, са следните:

- ▶бюджет и цена на проекта за разработване на конкретния план на разположение;
- ▶ височина на тавани и товароносимост на подове в съществуващи сгради;
- ≽изисквания за сигурност;
- ▶предпочитания на персонала;
- ▶съобразяване със съществуващи и непроменяеми елементи на сградите, в които ще се реализира плана на разположение.

ПРОЕКТ ВG051PO001--4.3.04-0042

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Оценка и избор на вариант за план на разположение

За оценка на вариантите на разположение могат да се вземат предвид и допълнителни показатели (фактори), които са определени за съществени за конкретното предприятие. В тези случаи разработените варианти се оценяват с помощта на "Метод на ранжираните по значимост фактори". Последователността на работа при прилагане на метода е следната:

- 1) разработва се по експертен път списък на фактори, които се считат за съществени при оценката на качеството на разработвания план на разположение. За отделните проектни задачи тези фактори могат да бъдат различни по смисъл и брой;
- 2) на различните фактори за оценка се присъждат тегла в определен диапазон, в зависимост от степента им на важност (например между 1 и 10);
- 3) качествата на отделните варианти се оценяват за всеки фактор поотделно, чрез ранговата скала (tabl.). Допуска се при оценката да се задават буквени кодове със знак "минус", с което се намалява наполовина съответната числена стойност;
- 4)присъдените оценки се претеглят с теглото на съответните фактори; 5)претеглените оценки се сумират за всеки вариант.

Европейски съюз

Европейски социален фонд

Буквен код	Съответният вариант има (е):	Числена стойност при претеглянето
И	Изключително важни предимства	4
M	Много важни предимства	3
В	Важни предимства	2
Н	Не особено важни предимства	1
Б	Без предимства	0
X	С някои недостатъци	-1
XX	Със значителни недостатъци	-2 или -3, или -4 и пр.

"Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции"

Таблица за оценка на разработените варианти Предприятие Проект Описание на вариантите: А Б В Г Д

Влияещи фактори	Тегло	Оценки и претеглени оценки на разработените варианти				Забележка	
		Α	Б	В	Г	Д	
1. Обем на транспорт- ната работа	10	БО	B 20	B 20	M 30		
2. Удобство за контрол на производствения проц <mark>ес</mark>	6	M 18	БО	X -6	B 20		
3. Възможност за бъдещи <mark>разши</mark> рения	5	H- 2,5	B 10	H 5	H 5		
4. Малъ <mark>к обем товаро-</mark> разтовар <mark>ни дейности</mark>	10	H 10	Б 0	B 20	M 30		
5. Пространствена гъвкавост (при смяна на произв. продукция)	9	H 9	M 27	B 18	M 27		
6.Бъде <mark>щи разходи п</mark> ри промя- на на п <mark>ла</mark> на на <mark>разп</mark> оложение	. X	H- 4	H 8	B 16	M 24		
7. Въз <mark>м</mark> ожност <mark>за ор</mark> ганизира- не на допълните <mark>лно</mark> п-во	5	И 20	H 5	БО	H- 2,5		
8. Използване на п <mark>л</mark> ощта на корпуса	10	B 20	H 10	X -10	B 20		
Обща сума на претеглените ог	83,5	80	63	144,5			

		2 m
Дата	Съгласувал	ПодписСФ
		S + Servapus
		Европейски социален фонд